

Svar på fullmäktigemotion om tvåspråkighet vid välfärdsområdets sammanträden, Maria Tolppanen

Välfärdsområdesstyrelse 15.09.2025 § 181

ÖVPH/5436/00.02.00/2025

Beredare Jakobsson-Pada Linda
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 040 649 2883, fornamn.efternamn@ovph.fi

Fullmäktige Maria Tolppanen lämnade 20.2.2023 en motion om att alla beredningar och bilagor bör finnas tillgängliga på bägge nationalspråk. Ifall nya ärenden tas upp vid ett möte endast på ett språk måste tjänsteinnehavarna översätta ärendet till det andra nationalspråket. I och med att alla fullmäktigeledamöter, styrelseledamöter, utskottsmedlemmar, nämndledamöter och arbetsgruppsmedlemmar inte är tvåspråkiga är det viktigt att beslutsfattarna får informationen på sitt eget modersmål för att de ska förstå vad de beslutar om.

Språklagen stadgar att i tvåspråkiga välfärdsområden ska välfärdsområdesfullmäktiges och välfärdsområdesstyrelsens möteskallelser och protokoll skrivas på finska och svenska. Beslut om språket i möteskallelser och protokoll för andra organ i tvåspråkiga välfärdsområden och välfärdssammanslutningar fattas av välfärdsområdet eller välfärdssammanslutningen med beaktande av att de förtroendevaldas möjlighet att fullgöra sina uppgifter ska tryggas och välfärdsområdesinvånarnas behov av information tillgodoses.

Välfärdsområdets förvaltningsstadga ställer ramarna för hur tvåspråkigheten beaktas i sammanträdesförfarandet. I kapitel 17 behandlas fullmäktiges sammanträdesförfarande. I kapitlet stadgas att fullmäktiges möteskallelser, föredragningslistor samt listornas bilagor upprättas på svenska och finska. Välfärdsområdesfullmäktiges sammanträden simultantolkas av två tolkar, varför fullmäktiges sammanträden alltid hålls i auditoriet vid Vasa centralsjukhus, där nödvändig teknik som krävs för simultantolkning är installerad.

För övriga sammanträden hittas stadgandena om språket i förvaltningsstadgans kapitel 20. Också för övriga organ stadgas att möteskallelser och föredragningslistor upprättas på svenska och finska. Bilagor upprättas i den mån det är möjligt på svenska och finska. Detta innebär att en del av mötesmaterialet ibland finns tillgängligt enbart på någotdera nationalspråket. Organisationens strävan är ändå att den största delen av bilagematerialet ska finnas på både svenska och finska.

Vid föredragningen av ärendena redogör föredraganden för ärendet på båda språken, i praktiken sker detta ofta genom att växla mellan svenska och finska under föredragningen. Vid behov kan också föredragningen upprepas på det andra nationalspråket, ifall det finns risk för att någon medlem inte annars uppfattar det förslag som läggs fram. Tjänsteinnehavarna strävar aktivt till att använda såväl svenska som finska i varje ärende som föredras. En fungerande tvåspråkighet är en viktig princip för de tjänsteinnehavare som föredrar ärenden vid olika sammanträden.

Diskussionen vid sammanträdena sker på medlemmarnas eget modersmål och det bedöms inte vara möjligt att vid andra sammanträden än fullmäktiges sammanträden ordna med traditionell simultantolkning. Såväl den tekniska utrustningen som välfärdsområdets resurser sätter gränser för ett sådant förfarande. En medlem kan alltid be att organets ordförande sammanfattar diskussioner och förslag som ställts på det andra nationalspråket.

Välfärdsområdesstyrelsen tog i november 2023 del av nationalspråknämndens behandling av tvåspråkigheten inom förvaltningen och beslöt då att tvåspråkigheten på sammanträdena ska kartläggas genom en enkät som skickas till de förtroendevalda och att respektive organ själv tar ställning till hur tvåspråkigheten kunde främjas på organets sammanträden.

I samband med att Vasa universitet hösten 2024 på uppdrag av styrelsen gjorde en utvärdering av styrelsens och organens arbete ingick därför ett avsnitt rörande tvåspråkigheten. Enkäten skickades till sammanlagt 163 respondenter, varav 53 besvarade den. Svarsprocenten var således 33 %. Av de svarande hade 23 personer finska som modersmål och 30 personer svenska som modersmål. Resultaten konstaterades därför inte vara statistiskt signifikanta, men kan ändå ses som riktgivande iakttagelser. I utvärderingen rörande språket lyftes två möjliga utvecklingsobjekt: Systematisk tolkning vid möten och Språklig likvärdighet vid kommunikation. En del av de svarande upplevde att det är problematiskt då båda språken används vid sammanträden medan andra tycker att det är bra då alla kan använda sitt eget modersmål vid sammanträdena. Man upplevde ändå att det rätt jämnt beaktas båda språken i såväl den muntliga som den skriftliga kommunikationen och att tolkningen av fullmäktiges seminarier har förbättrats, även de som sker via Teams. Styrelsen tog del av utvärderingen i början av år 2025, men fattade inga åtgärdsbeslut på basen av utvärderingen.

Ifall ett organs sammanträde ska simultantolkas, innebär det i praktiken att fullmäktiges auditorium är den mötesplats som ska användas. Auditoriet är ofta bokat för olika skolningar då det är det enda utrymme som kan ta en större publik. Vid simultantolkning används två tolkar, vilket utgör en kostnad på cirka 250-300 euro per timme. Den traditionella modellen för simultantolkning bedöms därför inte vara realistisk att använda för andra sammanträden än för fullmäktiges sammanträden.

Det kunde däremot vara intressant att se ifall någon lösning med artificiell intelligens kunde utnyttjas för att få en icke-officiell simultantolkning för dem som behöver detta vid olika sammanträden och seminarier. Här behöver förstås också beaktas, att sammanträdena och de diskussioner som där förs inte är offentliga. I dagsläget finns ingen vetskap om huruvida fungerande lösningar finns att få, men det kan vid behov närmare utredas som ett utvecklingsprojekt under 2026.

När det gäller översättning av handlingar för det politiska beslutsfattandet ligger Österbottens välfärdsområde tydligt i framkant i jämförelse med andra tvåspråkiga välfärdsområden och där föreslås inga förändringar till förvaltningsstadgan eller till den praxis välfärdsområdet idag har.

Förvaltningsdirektör Jakobsson-Pada Linda

föreslår, att välfärdsområdesstyrelsen beslutar att ge svaret på fullmäktigemotionen som redogörelse till välfärdsområdesfullmäktige. Välfärdsområdesstyrelsen föreslår för fullmäktige att motionen härmed är slutbehandlad.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Distribution